

سبب علم

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه روانشناسی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش روانشناسی کودکان استثنایی

عنوان :

بررسی اثربخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری
کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر

استاد راهنما :

دکتر حسن عشایری

استاد مشاور :

دکتر مهناز استکی

پژوهشگر :

بدرالسادات همایونیان

تابستان ۱۳۹۲

تقدیم به همسر عزیزم، هموکه حس تعهد و مسولیت را در زندگی‌مان تالو خدای داد.

وما حصل تلاشم را به فرزندان عزیزم تقدیم می‌کنم که با جدلی، بهرایی و بهنگامی بهواره راه‌گشای من در کسب علم و دانش بودند و هستند.

سپاس بیکران از استاد فرهیخته و بزرگوارم جناب آقای دکتر حسن عشایری که وجود نازنین

شان همچون چراغ همیشه فروزانی است بر رهروان علم و حقیقت روشن می‌سازند.

با تقدیر و تشکر شایسته از استاد بزرگوارم سرکار خانم دکتر مهناز استکی که با نکته های دل آویز و گفته های بلند صحیفه های سخن را علم پرور نمودند.

قدر دانی و سپاس ار ریاست محترم دانشکده روانشناسی استاد بزرگوارم سرکار خانم دکتر مهدیه صالحی که صادقانه و با خلوص نیت مرا همراهی نمودند و داوری پایان نامه ام را به عهده داشتند.

تلاش بی مانند جناب آقای هاتف دوستدار را می ستایم که با نوای سازشان، ساز ناکوک کودکان بسیار عزیز آزمودنی ام را کوک کردند و نوایی دلنواز از ساز همیشه نالان زندگیشان ساختند.

تعهد نامه اصالت پـیـیـن --- ئارشناسی ارشد

اینجانب بدرالسادات همایونیان دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۸۶۴۳۵۷۰۰ در رشته روانشناسی کودکان استثنایی که در تاریخ ۹۲/۰۶/۳۱ از پایان نامه خود تحت عنوان بررسی اثربخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر

با کسب نمره ۲۰ و درجه عالی دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم :

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء :

ب

در تاریخ ۹۲/۰۶/۳۱

دانشجوی کارشناسی ارشد **بدرالسادات همایونیان** از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۲۰ بحروف **بیست تمام** و با درجه **عالی** مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

دانشه ، مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ وامضا:

مناسب نیست

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۷۰۷۹۱۲۰۱۱
عنوان پایان نامه: بررسی اثربخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر		
نام و نام خانوادگی دانشجو: بدرالسادات همایونیان	شماره دانشجویی: ۸۹۰۸۶۴۳۵۷۰۰	ریخ شروع پایان نامه: ۹۱/۸/۱
رشته تحصیلی: روانشناسی کودکان استثنایی	استاد/استادان مشاور: دکتر مهناز استکی	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۲/۰۶/۳۱
استاد/استادان راهنما: دکتر حسن عشایری		
استاد/استادان مشاور: دکتر مهناز استکی		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده): پژوهش حاضر با هدف اثر بخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی در شهر تهران انجام شد. در این تحقیق که از نوع نیمه آزمایشی بود، ۱۲ دختر ۶ تا ۱۲ ساله آموزشگاههای استثنایی صیاد شیرازی و بهشت منطقه ۴ تهران که در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل بودند به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. روش نمونه گیری در دسترس بوده و برای سنجش میزان پرخاشگری فرم کانرز والد و راتر فرم معلم در دو مرحله پیش آزمون و پس آزمون استفاده شد. آزمودنی ها ۲۴ جلسه در مدت ۳ ماه مورد آموزش و شنیدن موسیقی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که بین آموزش و شنیدن موسیقی و میزان پرخاشگری دختران کم توان ذهنی آموزش پذیر همبستگی معنادار وجود داشت. همچنین آموزش و شنیدن موسیقی بر رفتارهای ضد اجتماعی، اضطراب و افسردگی، ناسازگاری اجتماعی و اختلال کمبود توجه آزمودنی ها اثر مثبت داشته است. کلید واژه ها: موسیقی، پرخاشگری، کم توان ذهنی آموزش پذیر		

فهرست مطالب

چکیده

فصل اول کلیات پژوهش

مقدمه	۲
بیان مساله	۴
اهمیت و ضرورت تحقیق	۶
هدف پژوهش	۹
فرضیه های پژوهش	۱۰
تعاریف مفهومی	۱۰
تعاریف عملیاتی	۱۱

فصل دوم مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبانی نظری	۱۳
مبانی نظری پرخاشگری	۱۳
ما چگونه موسیقی را می شنویم؟	۱۶
فعالیت های موسیقایی در چه مناطقی از مغز انجام می شود؟	۱۸
تغییر جریان خون	۲۱
نقش موسیقی در درمان	۲۳
ارزش بیولوژیکی موسیقی	۲۷
سیستم هایی که موسیقی بر روی آنها اثر می گذارد	۲۹
ساختار مغز برای موسیقی	۲۹
دوران رشد استعداد موسیقی	۳۳
جنین انسان موسیقی را قبل از مفاهیم دیگر درک می کند	۳۵
موسیقی از بدو تولد تا دو سالگی	۳۵
موسیقی برای دوران کودکی	۳۶
موسیقی از سن پنج تا نه سالگی	۳۸
موسیقی برای سنین ده سالگی به بعد	۴۰

۴۰	..... موسیقی قدرت درک را تقویت می کند
۴۱	..... هاوارد گاردنر و هوش موسیقایی
۴۲	..... تأثیر آموزش موسیقی بر روی مهارت‌های شناختی غیر موسیقی
۴۳	..... پردازش حسی
۴۵	..... موسیقی و بهره هوشی (IQ)
۴۶	..... سمفونی عصبی مغز ما
۴۸	..... موسیقی و مهارت های مربوط به ریاضی
۴۸	..... موسیقی زمینه
۵۰	..... خلاقیت و موسیقی
۵۱	..... موسیقی و شبکه‌های عصبی ؛ درک موسیقی
۵۳	..... تکنیک های درک موسیقی
۵۴	..... مباحث آناتومیکی - کلینیکی
۵۴	..... تست‌های شنوایی دو بخشی
۵۵	..... مطالعات نور و پسیکولوژی
۵۶	..... سونوگرافی داپلرترانس کرانیال
۵۷	..... تصویر برداری عملکردی
۵۸	..... موسیقی درمانگری درونی درگستره درمان های روانی
۵۹	..... اثرات موسیقی بر بهداشت روان
۶۱	..... موسیقی درمانگری در کودکان عقب مانده ذهنی
۶۳	..... تاثیر موسیقی بر زنان
۶۳	..... موسیقی در محیط‌های درمانی
۶۴	..... پیشینه تحقیق
۶۴	..... تحقیقات خارجی
۶۹	..... تحقیقات داخل کشور
	فصل سوم روش پژوهش
۷۲	..... جامعه آماری
۷۲	..... نمونه و روش نمونه گیری

۷۲	..... ابزار پژوهش
۷۲	..... مقیاس کانرز فرم والد
۷۳	..... تست راتر فرم معلم
۷۴	..... روش جمع آوری اطلاعات
۷۸	..... روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده های آماری

۸۰	..... مقدمه
۸۰	..... ۱-۴: بررسی نرمالیتی متغیرهای فرم معلم
۸۲	..... ۲-۴: بررسی نرمالیتی متغیرهای فرم والد
۸۳	..... ۳-۴: توصیف متغیرهای فرم معلم
۸۵	..... ۴-۴: توصیف متغیرهای فرم والد
۸۷	..... فرضیه های پژوهش
	..... فرضیه یکم: آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر
۸۷	..... تاثیر دارد.
	..... فرضیه دوم: آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان رفتارهای ضد اجتماعی کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر تاثیر دارد.
۸۸	..... فرضیه سوم: آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان اضطراب و افسردگی کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر تاثیر دارد.
۸۹	..... فرضیه چهارم: آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان ناسازگاری اجتماعی کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر تاثیر دارد.
۹۰	..... فرضیه پنجم: آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان اختلال کمبود توجه کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر تاثیر دارد.
۹۱	..... یافته جانبی

فصل پنجم بحث و نتیجه گیری

۹۷	..... بحث و بررسی یافته های تحقیق
۱۰۳	..... محدودیت ها
۱۰۳	..... پیشنهادات

۱۰۳..... پیشنهادات پژوهشی

۱۰۳..... پیشنهادات کاربردی

۱۰۴..... منابع

فهرست جداول

- جدول ۱-۲: خلاصه مناطقی از مغز که هنگام گوش کردن به موسیقی و عناصر آن فعال میشوند... ۲۲
- جدول ۱-۴: آزمون کلموگروف - اسمیرونف برای بررسی نرمالیتی متغیرها در فرم معلم در پیش آزمون و پس آزمون ۸۱
- جدول ۲-۴: آزمون کلموگروف - اسمیرونف برای بررسی نرمالیتی متغیرها در فرم والد کانرز در پیش آزمون و پس آزمون ۸۲
- جدول ۳-۴: شاخصهای توصیفی مشکلات رفتاری دانش آموزان از نظر معلم در پیش آزمون و پس آزمون ۸۳
- جدول ۴-۴: شاخصهای توصیفی نمره دانش آموزان از نظر والد در پیش آزمون و پس آزمون ۸۵
- جدول ۵-۴: میانگین و انحراف استاندارد تفاوت پیش آزمون - پس آزمون و آزمون t برای مقایسه ۸۷
- جدول ۶-۴: میانگین و انحراف استاندارد تفاوت پیش آزمون - پس آزمون و آزمون t برای مقایسه ۸۸
- جدول ۷-۴: میانگین و انحراف استاندارد تفاوت پیش آزمون - پس آزمون و آزمون t برای مقایسه ۸۹
- جدول ۸-۴: میانگین و انحراف استاندارد تفاوت پیش آزمون - پس آزمون و آزمون t برای مقایسه ۹۰
- جدول ۹-۴: میانگین و انحراف استاندارد تفاوت پیش آزمون - پس آزمون و آزمون t برای مقایسه ۹۱
- جدول ۱۰-۴: نتایج آزمون t برای مقایسه کاهش مشکلات رفتاری کودکان از نظر معلم و والد اضطراب و افسردگی ۹۳

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴ : نمودار میله ای میانگین مشکلات رفتاری دانش آموزان از نظر معلم ۸۳
- نمودار ۲-۴ : نمودار میله ای میانگین مشکلات رفتاری دانش آموزان از نظر والدین ۸۵
- نمودار ۳-۴ : میانگین مشکلات رفتاری دانش آموزان درپیش آزمون و پس آزمون از نظر معلم ۹۲
- نمودار ۴-۴ : میانگین مشکلات رفتاری دانش آموزان درپیش آزمون و پس آزمون از نظر والد ۹۲
- نمودار ۵-۴ : مقایسه کاهش مشکلات رفتاری دانش آموزان از نظر معلم و والد ۹۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف اثر بخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی در شهر تهران انجام شد. در این تحقیق که از نوع نیمه آزمایشی بود، ۱۲ دختر ۶ تا ۱۲ ساله آموزشگاه‌های استثنایی صیاد شیرازی و بهشت منطقه ۴ تهران که در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ مشغول به تحصیل بودند به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. روش نمونه گیری در دسترس بوده و برای سنجش میزان پرخاشگری فرم کانرز والد و راتر فرم معلم در دو مرحله پیش آزمون و پس آزمون استفاده شد. آزمودنی ها ۲۴ جلسه در مدت ۳ ماه مورد آموزش و شنیدن موسیقی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که بین آموزش و شنیدن موسیقی و میزان پرخاشگری دختران کم توان ذهنی آموزش پذیر همبستگی معنادار وجود داشت. همچنین آموزش و شنیدن موسیقی بر رفتارهای ضد اجتماعی، اضطراب و افسردگی، ناسازگاری اجتماعی و اختلال کمبود توجه آزمودنی ها اثر مثبت داشته است.

کلید واژه ها: موسیقی، پرخاشگری، کم توان ذهنی آموزش پذیر

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

طبق تعریف چهارمین راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی، عقب ماندگی ذهنی به عملکرد هوشی به طور قابل ملاحظه پایین تر از حد متوسط است که منجر به (یا همراه با) اختلال جاری در رفتار انطباقی شده است و در دوره رشد یعنی قبل از ۱۸ سالگی، تظاهر می نماید. تشخیص بدون ارتباط با ابتلا توأم به یک بیماری جسمی یا اختلال روانی دیگر گذاشته می شود. تقریباً ۸۵ درصد افراد عقب مانده ذهنی در طبقه عقب ماندگی ذهنی خفیف (بهره هوشی ۵۰ تا ۷۰) قرار می گیرند. اعمال انطباقی افراد مبتلا به عقب ماندگی ذهنی خفیف در چندین زمینه نظیر مکالمه، مراقبت از خود، مهارت- های اجتماعی، کار تفریح و حفظ ایمنی کارآیی دارد (کاپلان و سادوک^۱، ترجمه پور افکاری ۱۳۸۷)

پرخاشگری از دلایل مهم ارجاع کودکان و نوجوانان به مراکز مشاوره به روان درمانی است. آنچه موجب توجه پژوهشگران به پرخاشگری شده است. پیامدهای این گونه رفتارها برای نوجوان مانند ایجاد تصویر منفی میان همسالان و آموزگاران، طرد از سوی همسالان، افت تحصیلی، مصرف مواد و بزهکاری است (درتاج، ۱۳۸۸) در مورد کودکان کم توان ذهنی با توجه به محدودیت ویژه آنها نسبت به کودکان عادی، میتوان انتظار داشت که رفتارهای پرخاشگرانه و سازش نایافته بیشتری از خود بروز دهند. آنها به سبب محدودیت های مختلف که اغلب از محدودیت شناختی آنها ناشی میشود، با

---

¹ .Dsm- Iv

² - Aggression

شکست های متعددی روبرو می شوند و پیامد همه این عدم موفقیت ها، ناکامی است که خود سرآغاز پرخاشگری به گونه های مختلف است (افروز، ۱۳۸۷). عدم مهار رفتار پرخاشگرانه علاوه بر اینکه ممکن است موجب ایجاد مشکلات بین فردی و جرم بزه و تجاوز به حقوق دیگران شود، میتواند درون ریزی شده و به انواع مشکلات جسمی و روانی مانند زخم معده، سردردهای میگرنی و افسردگی بینجامد (صادقی، ۱۳۸۱).

با توجه به تاثیرات ناخوشایند رفتار پرخاشگرانه، مدت مدیدی است که عصبانیت و خشونت به عنوان مشکل تلقی میشود و به بررسی بالینی و قانونی نیاز دارد، کودکان و نوجوانانی که در مهار خشم خود مشکل دارند و اغلب رفتارهای خشن از خود بروز می دهند، هدف روش های درمانی متعددی قرار گرفته اند. محققان بسیاری در پی روش هایی برای مهار خشم و درمان آنند (صادقی، ۱۳۸۱). شناخت این مشکل نزد کودکان خردسال و مداخله به هنگام. از ادامه این رفتار پیشگیری خواهد کرد (درتاج، ۱۳۸۸).

به نظر جامسکی ۱۹۸۷، قبل از پیدایش زبان انسان به موسیقی دست یافته است. علاوه بر تخلیه هیجانات، موسیقی از کاربردهای متعددی برخوردار است، از قبیل کاهش تنش های ناشی از اضطراب، افسردگی، افزایش کارایی حسی- حرکتی و اجتماعی و کاهش ناراحتی های روان تنی، از جمله دردهای عصبی، تنش های عضلانی، قلبی- عصبی، و اثر مهم آن در حیطه آموزشی و بهبود یادگیری و حافظه می باشد (خوران، ۱۳۸۷).

طبق سوابق ثبت شده از تمدن های اولیه، از موسیقی برای درمان بیماری های جسمی و روانی استفاده میشده است. حتی در کتب دینی مثل تورات و انجیل نیز اشارتی در مورد خصوصیات آرامبخش و تسکین دهنده موسیقی ملاحظه میشود (صدیقی ارفعی و همکاران، ۱۳۸۲).

با توجه به اینکه کودکان کم توان ذهنی در زمینه های مختلف از جمله پرخاشگری با شکل مواجه هستند شاید بتوان با آموزش و شنیدن موسیقی کنترل پرخاشگری، کاهش تنش های شخصی و محیطی را ایجاد کرد. و توانایی برخورد مناسب با مشکلات را در آنها افزایش داد. (فیلیپ ویلیامز ۱۹۸۸، ترجمه به پژوه و همکاران ۱۳۸۶).

((کاربرد موسیقی)) به عنوان یک روش درمانی برای کم توانان در جهتی که بتوانند نیازهای این گروه را بر آورده سازد، تغییر کرده است. در دهه پنجاه اهداف برنامه های موسیقی برای کم توانان ذهنی شامل: سازگاری اجتماعی، افزایش تمرکز، تقویت هماهنگی ماهیچه ها، کنترل شخصی، ثبات عاطفی، انگیزش و کسب کامیابی در نظر گرفته شده بود. در دهه شصت، اهداف موسیقی در زمینه اجتماعی شدن، تقویت واکنشهای دفاعی، کنترل تحریکات آنی، لذت جویی، تحریک حسی و کامیابی برنامه ریزی شده بود. در اواخر دهه شصت و هفتاد، چون تکنیکهای تغییر رفتار، جای خاصی در برنامه ریزی های آموزش و پرورش کم توان ذهنی پیدا کرده بود و مطالعات متعدد نشان می دهد که موسیقی بطور مؤثری می تواند رفتارهای مطلوب کم توان های ذهنی را تقویت نماید. رفتارهای مفاهیمی که در جلسات موسیقی آموخته می شوند، می توانند باقی بمانند و در جنبه های دیگر تعمیم یابند. (اشمیت پترز، ترجمه زاده محمدی، ۱۳۸۴).

بیان مساله

کاربرد موسیقی، استفاده بالینی و تجربی از مداخلات موسیقی برای به انجام رساندن اهداف فردی، همراه با ارتباطات درمانی است که توسط درمانگری، حرفه ای و مسلط بر برنامه ای مصوب از موسیقی درمانی انجام می گیرد. با توافق همگانی سلامت حرفه ای بنا شده که از موسیقی به عنوان درمان استفاده کند تا رفتار و عملکردهای اجتماعی، روانی، ارتباطی، جسمی و حرکتی یا شناختی را نمایش دهد (انجمن موسیقی درمانی آمریکا^۱ ۲۰۰۵). در واقع این روش استفاده ماهرانه یک موسیقی درمانگر از موسیقی و ابزار موسیقی است تا بتواند سلامت ذهنی، جسمی، عاطفی و روانی را حفظ کند، ترمیم کند و یا توسعه بخشد. موسیقی و فعالیت های موسیقایی در ارتباطات درمانی برای تسهیل تماس، تعامل، خودآگاهی^۲، یادگیری^۳، خود بیانگری^۴، ارتباط و رشد فردی مورد استفاده قرار

¹ - American music therapy association

² -self-awareness

³ -learning

⁴ -self-expression

می‌گیرند (انجمن موسیقی درمانی کانادا^۱ ۱۹۹۴). نتایج پژوهش‌ها موید آن است که پرداختن به موسیقی در مواردی از قبیل، انطباق و سازش با محیط^۲ و تعامل اجتماعی مثبت^۳ (هانس و تامپسون، ۱۹۹۴)، مدیریت استرس^۴ و کاهش اضطراب خصلتی و حالتی^۵ (یونگ و همکاران، ۲۰۰۳) و کاهش انحرافات اخلاقی^۶، بزهکاری^۷ و روان‌پریشی^۸ (نورث و همکاران، ۲۰۰۵) موثر می‌باشد.

ترنک و همکاران (۲۰۰۳)، در پژوهشی که به منظور اثربخشی موسیقی درمانی در تغییر الگوی الکتروانسفالوگرافی^۹ دو گروه از مادران گوشه‌گیر و تخریب‌گر به همراه نشانه‌های افسردگی انجام دادند، دریافتند که استفاده از موسیقی خصوصاً موسیقی‌های سنتی^{۱۰} و راک^{۱۱} نه تنها منجر به منظم‌تر شدن امواج مغزی بیماران مزبور گردیده بلکه در کاهش علائم افسردگی و اضطراب آنان نیز موثر می‌باشد.

کیواسکو، کندی و جنرالی (۲۰۰۵) سه تکنیک موسیقی درمانی شامل حرکات همراه با موسیقی^{۱۲}، فعالیت‌های ریتمیک^{۱۳} و بازی‌های رقابتی^{۱۴} را برای کاهش استرس، اضطراب و پرخاشگری زنان بهبود یافته از سوء مصرف مواد^{۱۵} به کار بردند. نتایج پژوهش آنان مشخص کرد که تکنیک‌های مزبور در درمان و کاهش استرس، اضطراب و پرخاشگری آزمودنی‌ها موثر بوده است.

تمرین‌های موسیقایی می‌تواند شامل خواندن سرود، نواختن سازهای آهنگین کوبه‌ای یا شنیدن موسیقی باشد. اگر چه کودکان به طور ناخودآگاه به موسیقی گوش می‌دهند ولی اغلب آنها به طور

---

¹ -Canadian music therapy association

² - Adaptation to environment

³ - Positive social interaction

⁴ - Stress management

⁵ Reduction of state and trait anxiety

⁶ - Moral deviation

⁷ - Delinquency

⁸ - Psychoticism

⁹ - EEG Patterns

¹⁰ - Classical music

¹¹ - Rock music

¹² - Movement – to – music

¹³ - Rhythm activities

¹⁴ - Competitive Games

¹⁵ - Substance abuse rehabilitation

فعالانه‌ای با ساختن قطعات موسیقی درگیر می‌شوند که از انواع فعالیت‌های موسیقیایی میتوان خواندن سرودهای ساختار یا موسیقی را نام برد (پلیتری،^۱ ۲۰۰۰ به نقل از بروسیا، ۱۹۸۹).

این روش درمانی به دو شیوه فعال یا غیر فعال صورت می‌گیرد. موسیقی درمانی فعال اساس موسیقی خلاقانه است و درمان جو در آن نقش فعال دارد و با خواندن یا استفاده از سازهای موسیقی در آن مشارکت می‌کند. در حالی که شیوه دیگر بیشتر برای بیماران بستری یا در حال استراحت انجام می‌گیرد و این نوع غیر فعال موسیقی درمانی است (پاجتی^۲ و همکاران ۲۰۰۰).

دافی و فولر^۳ (۲۰۰۱) با دوره موسیقی درمانی هشت هفته‌ای در رشد مهارت‌های اجتماعی در کودکان با عقب ماندگی متوسط به این نتیجه دست یافته‌اند که موسیقی درمانی شروع به صحبت کردن را تسریع کرده و در تقلید و خواندن نقشی موثر داشته است. مداخلات موسیقیایی در افرادی که ناتوانی یادگیری دارند، در کاهش رفتار ناسازگارانه و پرخاشگری موثر است و نیز شرح دادن موضوعات یادگیری به کمک موسیقی موجب بهتر شدن و توسعه یافتن مهارت‌های ارتباطی در درمان جویانی می‌شود که از خدمات موسیقی درمانی بهره می‌برند (ساوار یموتو^۴ و همکاران ۲۰۰۲).

با توجه به مبانی نظری مطرح شده، پژوهش حاضر با هدف اثربخشی آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر می‌باشد و پژوهشگر بر آن است تا به این سوال پاسخ دهد که: "آموزش و شنیدن موسیقی بر میزان پرخاشگری کودکان کم توان ذهنی آموزش پذیر دختر تاثیر خواهد داشت".

اهمیت و ضرورت تحقیق :

کودکان در دوره های مختلف رشد خود از نوزادی گرفته تا نوجوانی میتوانند از هنر درمانی و آموزش هنر استفاده های بسیاری برند. امروزه در کودکان ها و مدارس سر تا سر دنیا معمولا برای

---

¹ -Pellitteri

² -Pacchetti

³ - Duffy & Fuller

⁴ -Saverimuttu